

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สิทธิสมบุญ ณ ศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๕/๒๕๔๘

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย เนื่องจากพรรคชาวไทยไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ มีเหตุให้ยุบพรรคชาวไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง

เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ พรรคชาวไทย โดยนายเล็ก ช่างเผือก รองหัวหน้าพรรค รักษาการแทนหัวหน้าพรรคชาวไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญของพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ที่ประชุมมีมติ ดังนี้

(๑) เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ รวม ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๘ ข้อ ๑๕ และข้อ ๓๑

(๒) เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวนสิบสองคน โดยมีนายณัฐ ศรีเฟื่องฟู เป็นหัวหน้าพรรค และนายรัชชัย ทองใบน้อย เป็นเลขาธิการพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบการดำเนินกิจการของพรรคชาวไทยกรณีจัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองและข้อบังคับพรรคหรือไม่ และเห็นว่า พรรคชาวไทยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และกระทำการฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓๐ ข้อ ๓๑ และข้อ ๑๐๖ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ไม่มีผู้แทนของสาขาพรรคเข้าร่วมประชุม ไม่มีรายชื่อสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรคให้เข้าร่วมประชุมและหนังสือเชิญประชุมก็ไม่ระบุชื่อสมาชิกเช่นเดียวกัน จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบหนึ่งร้อยคนและไม่ปรากฏเอกสาร

ที่คณะกรรมการบริหารพรรคให้ความเห็นชอบการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคจึงมีเหตุให้ยุบพรรคชาวไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๖ มีมติให้รับคำร้องนี้ไว้พิจารณา และวินิจฉัย และแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคชาวไทย ผู้ถูกร้องทราบ เพื่อส่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือแจ้ง

พรรคชาวไทยโดยนายเล็ก ช้างเผือก ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๖ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ สรุปได้ว่า

การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ของพรรคชาวไทย โดยเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ รวม ๓ ข้อ คือ ข้อ ๘ ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๑ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวนสิบสองคน โดยมีนายณัฐ ศรีเฟื่องฟู เป็นหัวหน้าพรรค และมีนายรัชชัย ทองใบน้อย เป็นเลขาธิการพรรค เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วย ข้อบังคับพรรคทุกประการ พร้อมทั้งโต้แย้งเหตุผลของนายทะเบียนพรรคการเมืองในเรื่องจำนวน ผู้เข้าร่วมประชุมเกินหนึ่งร้อยคนตามข้อบังคับ และสาขาพรรคที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม เพราะสาขาพรรค แจ้งว่าติดธุระไม่สามารถมาประชุมได้ และอยู่ไกลกับสถานที่ประชุม ไม่มีค่ารถเดินทางมาประชุม และพรรคไม่สามารถบังคับสาขาพรรคให้มาเข้าร่วมประชุมได้ นอกจากนั้น การประชุมเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการบริหารพรรคจากนายประสาน จุ้ยยิ้ม หัวหน้าพรรค มาเป็นนายณัฐ ศรีเฟื่องฟู หัวหน้าพรรค ก็มีได้มีผู้เข้าร่วมประชุมถึงหนึ่งร้อยคนตามข้อบังคับพรรค แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองก็อนุวัติให้ เปลี่ยนแปลงได้ และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา และการที่สาขาพรรคบางสาขาปฏิเสธว่าไม่เคย เป็นสมาชิกพรรคและเป็นสาขาพรรค แต่เหตุใดทุกครั้งที่พรรคชาวไทยส่งเงินธนาฉัตติที่ได้รับจาก กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้ จึงมีการรับเงินไปทุกครั้ง

ผู้ถูกร้อง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยและมีคำสั่งไม่ยุบพรรคชาวไทย และให้นายทะเบียน พรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชาวไทย ตามมติที่ประชุม ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชาวไทยแล้ว มีมติให้แจ้งนายทะเบียน พรรคการเมืองเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่พรรคชาวไทยโต้แย้งความเห็นของนายทะเบียน พรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๖ แจ้งต่อ

ศาลรัฐธรรมนูญ โดยยืนยันว่าได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมอย่างมากเพียงเก้าสิบห้าคน ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๑ คือ มีผู้เข้าร่วมประชุม ไม่ครบหนึ่งร้อยคน ไม่มีผู้แทนสาขาพรรคเข้าร่วมประชุม และไม่ปรากฏเอกสารที่กรรมการบริหารพรรค ให้ความเห็นชอบการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค การประชุมใหญ่ของพรรคชาวไทยจึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเหตุให้ยุบพรรคชาวไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชาวไทย (โดยนายเล็ก ช้างเผือก) และคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงข้อโต้แย้งของพรรคชาวไทยแล้ว เห็นว่า มีข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการพิจารณาวินิจฉัย โดยมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ พรรคชาวไทยดำเนินการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ มีเหตุให้ยุบพรรคชาวไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๒๐ “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคน ทำการแทนก็ได้”

มาตรา ๒๖ “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องได้ตรวจสอบการจัดประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ของพรรคชาวไทย แล้วปรากฏว่าไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยการประชุมใหญ่วิสามัญดังกล่าวไม่มีผู้แทนของสาขาพรรคเข้าร่วมประชุม และไม่มีรายชื่อสมาชิกที่ได้เชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรคให้เข้าร่วมประชุม และจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบหนึ่งร้อยคน และไม่ปรากฏเอกสารที่คณะกรรมการบริหารพรรคให้ความเห็นชอบการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคตามข้อบังคับ ข้อ ๙๐ ข้อ ๙๑ และข้อ ๑๐๖ และเมื่อตรวจสอบข้อมูลการจัดประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ และเหตุผลคำชี้แจงของพรรคชาวไทยในประเด็นสาขาพรรคไม่ได้เข้าร่วมประชุม เพราะติดธุระไม่สามารถมาประชุมได้ และพรรคไม่สามารถบังคับสาขาพรรคให้เข้าร่วมประชุมได้ รวมทั้งนายทะเบียนพรรคการเมืองเคยอนุมัติให้เปลี่ยนแปลง

คณะกรรมการบริหารพรรค โดยผู้ร่วมประชุมไม่ครบหนึ่งร้อยคนตามข้อบังคับพรรค ข้อโต้แย้งของพรรคชาวไทยดังกล่าวฟังไม่ขึ้น ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคชาวไทยจัดประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับ มีผู้เข้าประชุมไม่ครบหนึ่งร้อยคน ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคชาวไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงให้ยุบพรรคชาวไทย

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ